

УДК 615.38
ББК 53.53
О 64

Рецензенти:

д. мед. н., Н. Горяінова

в.о. директора ДУ «Інститут гематології та трансфузіології НАМН України»;

д. мед. н., Заслужений діяч науки і техніки України, професор С. Гайдукова

професор кафедри гематології та трансфузіології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.

О 64 Станіслав Видиборець, Олександр Волок, Олександр Добровольський, Дмитро Куцопал, Оксана Маринюк, Олена Матюк, Оксана Мулярчук, Петро Охріменко, Олександр Сергієнко, Ігор Скирда, Марина Ткаченко, Оксана Шнайдер. Організація трансфузіологічної допомоги в закладах охорони здоров'я. Керівництво для лікарів – слухачів курсів установ післядипломної освіти / за заг. ред. проф. С. Видиборця., к. мед. н. О. Сергієнка. — Видання друге. — Київ–Вашингтон, 2019. — 260 с. — Бібліогр.: с. 252–256.

ISBN 978-617-696-809-2

ISBN978-617-696-852-8

У посібнику систематизовано дані вітчизняної і зарубіжної літератури присвяченої проблемі організації трансфузіологічної допомоги в закладах охорони здоров'я. З сучасних позицій викладено дані щодо забезпечення якості та безпеки надання послуг з трансфузії, основні положення та правові засади забезпечення якості та безпеки. Наведено зарубіжний та вітчизняний досвід по впровадженню якості та безпеки трансфузіологічної допомоги. Посібник призначений для спеціалістів національної системи крові, лікарів-лаборантів та лікарів усіх спеціальностей, залучених в організацію трансфузіологічної служби в закладах охорони здоров'я та надання послуг з трансфузії компонентів та препаратів крові.

ББК 53.53
О 64

ISBN 978-617-696-809-2

ISBN 978-617-696-852-8

© Станіслав Видиборець, 2019, © Олександр Волок, 2019,
© Олександр Добровольський, 2019, © Дмитро Куцопал,
2019, © Оксана Маринюк, 2019, © Олена Матюк, 2019
© Оксана Мулярчук, 2019 © Петро Охріменко, 2019
© Олександр Сергієнко, 2019 © Ігор Скирда,, 2019
© Марина Ткаченко, 2019 © Оксана Шнайдер, 2019.

ЗМІСТ

	<i>Стор.</i>
Передмова	5
Перелік умовних скорочень	7
Розділ 1. Організаційні засади надання трансфузіологічної допомоги в закладі охорони здоров'я. <i>(Оксана Мулярчук, Оксана Маринюк, Дмитро Куцопал)</i>	8
Розділ 2. Зберігання, транспортування та випуск компонентів крові <i>(Олександр Добровольський, Петро Охріменко)</i>	18
Розділ 3. Управління запасами <i>(Олександр Сергієнко, Оксана Мулярчук, Дмитро Куцопал)</i>	36
Розділ 4. Належне застосування компонентів і препаратів крові	46
4.1. Еритроцитарні компоненти крові <i>(Станіслав Видиборець, Олександр Сергієнко, Оксана Мулярчук)</i>	47
4.2. Тромбоцитарні компоненти крові <i>(Станіслав Видиборець, Ігор Скирда, Оксана Мулярчук)</i>	63
4.3. Плазмасвіжозаморожена <i>(Ігор Скирда, Оксана Мулярчук, Марина Ткаченко)</i>	75
4.4. Кріопреципітат заморожений <i>(Олександр Сергієнко, Олена Матюк)</i>	79
4.5. Альбумін <i>(Станіслав Видиборець, Ігор Скирда)</i>	83
4.6. Імуноглобулін людини для внутрішньовенного введення <i>(Станіслав Видиборець, Ігор Скирда)</i>	85
4.7. Додаткова обробка <i>(Олена Матюк, Оксана Шнайдер)</i>	91

Розділ 5. Клінічний трансфузійний процес	98
5.1. Загальні положення <i>(Олександр Волок, Петро Охріменко, Оксана Маринюк) .....</i>	98
5.2. Передтрансфузійні тести <i>(Оксана Маринюк, Марина Ткаченко).....</i>	109
Розділ 6. Неприятливі трансфузійні реакції	115
.....	
6.1. Сучасне уявлення про антигенну структуру клітин та методи визначення антигенів і антитіл крові <i>(Станіслав Видиборець, Олександр Сергієнко, Оксана Маринюк).....</i>	115
6.2. Неприятливі трансфузійні реакції <i>(Станіслав Видиборець, Олександр Сергієнко, Олена Матюк, Петро Охріменко Оксана Шнайдер)</i>	170
.....	
Розділ 7. Гемонагляд <i>(Олександр Волок, Олександр Сергієнко, Оксана Мулярчук)....</i>	191
Розділ 8. Моніторинг та контроль за наданням трансфузіологічної допомоги/послуг з трансфузії компонентів крові в закладі охорони здоров'я. Показники якості	203
8.1. Моніторинг та контроль за наданням трансфузіологічної допомоги послуг з трансфузії компонентів крові <i>(Олександр Волок, Олександр Сергієнко, Оксана Мулярчук, Оксана Маринюк).....</i>	203
8.2. Показники якості надання трансфузіологічної допомоги/послуг з трансфузії компонентів крові в ЗОЗ <i>(Олександр Волок, Олександр Сергієнко).....</i>	207
Глосарій	210
Додатки	217
Список використаних джерел.....	252

Еритроцити, збіднені на лейкоцити			
Еритроцити аферез			
Еритроцити відмиті			менше 0,5 г/оди- ницю

Аутологічні компоненти крові.

Аутологічні компоненти крові заготовлюються від пацієнтів, які потребують введення еритроцитів в майбутньому. Компоненти крові, призначені для аутологічного застосування, можуть відповідати не всім вимогам, що висуваються до компонентів крові, призначених для алогенного застосування.

Існує два види аутодонорства:

- перший вид аутодонорства – коли у пацієнтів, в передопераційному періоді, проводиться заготівля власної крові, для виготовлення компонентів, з подальшим зберіганням та використанням у зв'язку з небезпекою крововтрати під час оперативного втручання;
- другий вид аутодонорства – самозапобіжний. Він передбачає, що за бажанням будь-якої дієздатної особи, за її рахунок здійснюється заготівля та довготривале зберігання власних компонентів крові з метою використання, в разі необхідності, при наданні медичної допомоги даній особі.

Особа, яка здає кров для аутоотрансфузії, повинна бути зареєстрована за тими самими правилами, що є чинними для алогенних донорів. В журналі реєстрації донорів слід записати різновид донації (аутологічний донор). Аутологічна кров та її компоненти на етикетці повинні мати попередження **«ТІЛЬКИ ДЛЯ АУТОЛОГІЧНОЇ ТРАНСФУЗІЇ»**.

Невикористаний аутологічний компонент не може бути використаний з метою введення іншому реципієнтові чи для промислового виробництва препаратів крові. Невикористана аутологічна кров або її компоненти знищуються.

4.2. Тромбоцитарні компоненти крові.

Опис.

Для введення тромбоцитів можуть застосовуватися як компонент *«Тромбоцити, аферез»*, так і наступні компоненти: *«Тромбоцити, аферез, збіднені на лейкоцити»*, *«Тромбоцити, аферез, збіднені на лейкоцити»*, *«Тромбоцити, відновлені з однієї одиниці крові»*, *«Тромбоцити, відновлені з однієї одиниці крові, збіднені на лейкоцити»*.

Тромбоцити можуть бути заготовлені як від одного донора, так і від різних донорів *«Тромбоцити відновлені, об'єднані в пул»*, *«Тромбоцити відновлені, об'єднані в пул, збіднені на лейкоцити»*).

Одна одиниця тромбоцитів, заготовлених методом аферезу, мінімально містить 2×10^{11} тромбоцитів, а максимально $0,3 \times 10^9$ тромбоцитів. Тромбоцити, отримані за допомогою аферезу, можна зберігати в додатковому розчині.

Одна одиниця тромбоцитів, відновлених з одиниці крові, як правило, містить $> 60 \times 10^9$ тромбоцитів в 40–70 мл плазми. Для отримання терапевтичного еквіваленту для дорослої людини необхідно вести 4–6 одиниць тромбоцитів, відновлених з одиниці крові.

В усіх тромбоцитарних компонентах тромбоцити містяться в необхідному об'ємі початкової плазми, в якій наявні стабільні фактори згортання в концентрації, близькій до нормальної, що зберігають свої властивості при кімнатній температурі.

Тромбоцитарні компоненти крові можуть містити різну кількість лейкоцитів в залежності від технології приготування, що застосовується. Тромбоцити, відновлені з одиниці крові містять до $0,2 \times 10^9$ лейкоцитів, якщо їх виготовляють із плазми, збагаченої тромбоцитами, чи до $0,05 \times 10^9$ лейкоцитів, якщо їх виготовляють з лейкоцитарного шару (ЛТШ).

У деяких одиницях тромбоцитарних компонентів крові може бути більший вміст еритроцитів, що обумовлює рожеве забарвлення розчину. Це частіше характерно для тромбоцитарних компонентів, отриманих з одиниці крові, ніж для тромбоцитів, заготовлених методом аферезу.

Умови і терміни зберігання.

Тромбоцитарні компоненти крові зберігаються в спеціальних газопроникних пластикатних контейнерах при